

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR. 439 din 15.11.2011

Dosar nr: 4A/2011

Petiția nr: 4.161/12.07.2011

Petenți: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Centrul Creștin al Romilor, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului

Reclamat: C C primarul municipiului Baia Mare

Obiect: Ridicarea unui zid despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor).

I. Numele și domiciliul părților

I.1. Numele și sediul petenților

I.1.1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Piața Valter Mărcineanu 1-3, sector 1, București;

I.1.2. Centrul Creștin al Romilor, Str. Alba iulia nr. 48, Sibiu, județul Sibiu;

I.1.3. Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, Str. Apolodor, nr. 17, Latura Nord Sector 5, București;

I.2. Numele și sediul reclamatului

I.2.1. C C , primarul municipiului Baia Mare, Str. Gh. Șincai nr. 37, etaj I, camera 9, Baia Mare, județul Maramureș.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Ridicarea unui zid despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor). Zidul este din beton și are o înălțime de aproximativ 2 m și o lungime de aproape 100 m.

III. Procedura de citare

3.1. În conformitate cu art. 20 alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000**, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD) a solicitat puncte de vedere din partea Partidei Romilor Pro Europa, Centrului Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS, Alianței Civice a Romilor din România, European Roma Rights Center, reclamatului și Inspectoratului Județean de Poliție Maramureș (filele 9-13 respectiv 17-18 din dosar).

3.3. Părțile au fost citate pentru data de 25.10.2011.

3.3. La audierea din 25.10.2011 părțile nu s-au prezentat.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petenților

4.1.1. Autosesizarea înregistrată la CNCD cu **nr. 4.161/12.07.2011** (fila nr. 1 din dosar) arată că reclamatul a anunțat realizarea unui zid care desparte comunitatea de romi de alte persoane în municipiul Baia Mare.

4.1.2. Al doilea petent, prin petiția înregistrată la CNCD cu nr. **3.981/05.07.2011** (filele 2-4 din dosar) arată aceeași faptă.

4.1.3. Al treilea petent a trimis spre soluționare către CNCD, prin **Adresa nr. 708/08.07.2011** înregistrată la CNCD cu **nr. 4.284/19.07.2011** (fila 5 din dosar) petiția trimisă către această instituție de Fundația Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS, Amnesty International și Asociația „Șanse Egale” (filele 6-8 din dosar).

4.2. Susținerile reclamatului

4.2.1. Reclamatul a depus la dosar **Adresa nr. 2.1781/15.09.2011**, înregistrată la CNCD cu **nr. 5.370/15.09.2011** (filele 14-16 la dosar) prin care arată că în Zona 2 de intervenție socială, Str. Horea nr. 46A și 46B locuiesc 317 persoane de etnie romă. Zidul ridicat în zona de locuințe sociale nu închide un perimetru locuibil, unicul scop al intervenției fiind prevenirea unor accidente, contravenții, plângeri ale conducătorilor auto etc. A avut loc și informarea publică la data de 06.07.2011

4.3. Punctul de vedere al European Roma Rights Centre

4.3.1. Punctul de vedere înregistrat la CNCD cu **nr. 5.462/21.09.2011** (filele 18-24 din dosar) arată că zidul de o înălțime de aproximativ 2 m și de o lungime de 100 m reprezintă segregare. Situații similare au fost și în Cehia, Turcia, Slovacia. Această practică contravine unei serii de documente internaționale, reprezentând discriminare conform **Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare** (art. 1-5), **Recomandărilor generale nr. 14 și 27 ale Comitetului pentru**

Eliminarea Discriminării Rasiale. Sunt incidente prevederile **Convenției internaționale privind drepturile civile și politice** (art. 2 și 26), **Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, Recomandării nr. 3 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, Convenției europene a drepturilor omului** (art. 3, art. 8, art. 14, **Protocolul adițional nr. 12**), **Directiva Comisiei nr. 2000/43/EC.**

4.4. Punctul de vedere al Fundației Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS

4.4.1. Punctul de vedere înregistrat la CNCD cu **nr. 5.519/26.09.2011** (filele 25-37 din dosar) arată că în locuințele sociale în cauză locuiesc preponderent romi, care, în urma ridicării zidului, au o situație de izolare. Invocă **Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale** (art. 11 alin. 1), **Constituția României** (art. 22 alin. 1), **O.G. nr. 137/2000.**

4.5. Punctul de vedere al Inspectoratului de Poliție al Județului Maramureș

4.5.1. Având în vedere justificarea invocată de partea reclamată, CNCD a solicitat date cu privire la accidentele rutiere din zonă și în municipiu.

4.5.2. Punctul de vedere comunicat prin **Adresa nr. 152241/06.10.2011**, înregistrată la CNCD cu **nr. 5.923/17.10.2011** (fila 42 din dosar) arată că în anul 2011 pe strada Horea s-au produs 5 accidente rutiere soldate cu rănirea gravă a 3 persoane, toate având ca și cauză generatoare traversarea neregulamentară apietonilor, însă cele mai frecvente accidente se produc pe Bul. București. Pentru prevenirea accidentelor s-au efectuat controale și acțiuni tematice pe linia disciplinării acestora. Limita de viteză pe strada Horea, sectorul de drum din zona locuințelor sociale este de 50 km/h.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. **Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturilor formelor de discriminare**, republicată, la art. 2.5. prevede următoarele: „*Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.*”

5.2. Art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, stabilește: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.*”

5.3. Totodată pot fi invocate și tratate internaționale în domeniu, ratificate de România, și anume:

5.3.1. **Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, art 1 prevede interzicerea generală a discriminării: „*Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.*”

5.3.2. **Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială** definește prin art. 1 discriminarea rasială prin următoarele: „*În prezenta convenție, expresia «discriminare rasială» are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.*” Această convenție, adoptată de Adunarea generală a ONU la 21 decembrie 1965 a fost ratificată de România prin **Decretul nr. 345 din 14.07.1970**, iar potrivit **Legii nr. 612 din 13 noiembrie 2002**, victimele discriminării rasiale (conform **Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială**) se pot adresa către Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (ONU). Convenția are următoarele prevederi relevante:

- art. 2 alin. 1: „*Statele părți condamnă discriminarea rasială și se angajează să continue, prin toate mijloacele potrivite și fără întârziere, o politică menită să elimine orice formă de discriminare rasială, să favorizeze înțelegerea între toate rasele și în acest scop a) - fiecare stat parte se angajează să nu recurgă la acte sau practici de discriminare rasială împotriva unor persoane, grupuri de persoane sau instituții și să facă în așa fel încât toate autoritățile publice și instituțiile publice, naționale și locale, să se conformeze acestei obligații [...]*”;

- art. 3: „*Statele părți condamnă în special segregarea rasială și apartheid-ul și se angajează să prevină, să interzică și să elimine pe teritoriile ținând de jurisdicția lor toate practicile de această natură*”.

5.3.3. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), prin jurisprudență, arată că discriminarea etnică este atât de gravă, întrucât în situația acestui tip de discriminare se poate invoca, în unele situații, și art. 3 al **Convenției europene a drepturilor omului** referitor la tratamente inumane ori degradante. Fosta Comisie Europeană a Drepturilor Omului în cauza ASIATICILOR EST AFRICANI împotriva MAREA BRITANIE a pronunțat prima decizie a unei instanțe internaționale prin care s-a precizat că discriminarea poate constitui una din formele de „*tratament degradant*”, interzise ca parte a dreptului de a nu fi supus torturii. Comisia a susținut că „*diferit de orice considerație privind articolul 14 al Convenției, discriminarea bazată pe rasă poate, în anumite circumstanțe, să constituie în sine tratament degradant în sensul articolului 3 al Convenției*”. Comisia a subliniat că „*o importanță specială trebuie acordată discriminării rasiale, și că în mod public a diferenția un grup de persoane sub aspectul tratamentului bazat pe rasă, poate constitui, în anumite circumstanțe, o formă specială de afront adusă demnității umane*”. Astfel, „*tratamentul diferențiat aplicat unui grup de persoane datorită rasei poate fi capabil a constitui tratament degradant în circumstanțe în care tratamentul diferențiat pe baza altor criterii, precum limba, nu ar pune astfel de probleme*”. (Cauza ASIATICILOR EST AFRICANI împotriva MAREA BRITANIE, nr. 4403/70, 14.12.1973, în același sens vezi cauza CIPRU împotriva TURCIEI, 2002, cauza MOLDOVAN și alții împotriva ROMÂNIEI, Nr. 2, 12 iulie 2005).

5.3.4. În cauza MOLDOVAN și alții împotriva ROMÂNIEI nr. 2, CEDO din 12.07.2005, analizând art. 8 al **Convenției europene a drepturilor omului**, arată următoarele:

„93. Curtea a statuat în mod constant că, deși obiectul art. 8 este esențialmente acela de a proteja individul împotriva oricărei ingerințe arbitrare din partea autorităților publice, aceasta nu înseamnă că statul este obligat numai la a se abține de la orice astfel de ingerință. El reclamă din partea statelor, pe lângă această obligație negativă, și îndeplinirea unor obligații pozitive, inerente asigurării respectului efectiv al vieții private și familiale și al dreptului la domiciliu. Aceste obligații pot implica necesitatea adoptării de măsuri menite să asigure respectarea acestor drepturi, chiar în ceea ce privește relațiile dintre indivizi (a se vedea X și Y împotriva Olandei, Hotărârea din 26 martie 1985, Seria A nr. 91, pag. 11, paragraful 23).

94. Mai mult chiar, tolerarea sau conivența autorităților unei înalte părți contractante față de actele particularilor ce încalcă drepturile garantate de Convenție ale altei persoane aflate sub jurisdicția sa poate atrage răspunderea acelui stat în baza Convenției (a se vedea Cipru împotriva Turciei [MC], Cererea nr. 25.781/94, CEDO 2001-IV, paragraful 81). Responsabilitatea unui stat poate să fie angajată chiar dacă agenții săi acționează ultra vires sau contrar instrucțiunilor primite (a se vedea Irlanda împotriva Regatului Unit al Marii Britanii, Hotărârea din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, pag. 64, paragraful 159).”

5.4. Analizând faptele reclamatului, Colegiul director constată că el este responsabil pentru construirea unui zid despărțitor de beton de aproape 2 m înălțime între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor). Reclamatul justifică construirea zidului prin necesitatea de a evita diferite incidente, cum ar fi accidente de mașini.

5.5. Privind justificarea obiectivă, prin jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului arată că justificarea obiectivă și rezonabilă trebuie să urmărească un scop legitim, și măsura aplicată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit; în cazul tratamentului diferit bazat pe rasă, culoare sau origine etnică noțiunea de justificare obiectivă și rezonabilă trebuie interpretată într-o manieră cât se poate de strictă (**D.H. și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, **Sampanis și alții împotriva Greciei**, 5 iunie 2008).

5.6. Colegiul director constată că nu în zona străzii Horea sunt cele mai multe accidente rutiere, ci în zona bulevardului București, unde nu există un zid similar. Justificarea nu poate fi considerată ca fiind una obiectivă; deși scopul (evitarea accidentelor) este legitimă, metoda nu este adecvată (există o serie de metode adecvate pentru reducerea numărului accidentelor rutiere, cum ar fi reducerea vitezei autoturismelor cu limitatoare de viteză).

5.7. Colegiul director constată totodată că zidul despărțitor nu s-a realizat între șosea și zona pietonală, cum ar fi fost logic dacă se urmărea prevenirea unor evenimente nedorite.

5.8. Deși zidul nu împrejuiește complet locuințele sociale din strada Horea, închide practic singurul contact dintre comunitatea romă din locuințele sociale și comunitatea neromă din strada Horea care locuiește în casele învecinate. Pe celelalte laturi ale spațiului în care se află aceste locuințe sociale, se află spații industriale, cimitirul și alte zone locuite preponderent de romi.

5.9. În consecință, Colegiul director constată că ridicarea unui zid despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor), fără o justificare obiectivă, reprezintă un comportament pe criteriul apartenenței etnice care

duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, prin urmare constituie hărțuire conform art. 2 alin. 5 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Aceeași faptă se înscrie și în prevederile art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, reprezentând un comportament care vizează crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare, îndreptat împotriva comunității rome din locuințele sociale ale străzii Horea din Baia Mare și legat de apartenența etnică a acesteia.

5.10. **Ordonanța nr. 137/2000**, republicată, la art. 26 alin. 1, prevede sancționarea faptelor de discriminare de la 600 lei la 8.000 lei dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.

5.11. Colegiul director consideră că ridicarea unui zid despărțitor de beton între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor) reprezintă o faptă deosebit de gravă, care afectează în mod negativ viața întregii comunități de romi din zonă.

5.12. În concluzie, Colegiul director decide aplicarea unei amenzi contravenționale în cuantum de 6000 lei.

5.13. Colegiul recomandă totodată demolarea zidului despărțitor și luarea unor măsuri de îmbunătățire a condițiilor de locuire a romilor din strada Horea.

Opinia concurentă formulată de către membrul Colegiului director, Csaba Ferenc ASZTALOS

Față de cele arătate mai sus, consider oportune următoarele completări în motivarea deciziei Colegiului director cu privire la prezenta cauză:

5.14. Primarul Municipiului Baia Mare a eliberat autorizația nr. 277 din 30.06.2011 prin care autorizează "executarea lucrărilor de construire pentru împrejmuire la strada Horea nr. 46A și nr. 46B (L=89.00M, H=1.80m), lucrări în valoare de 40.000 lei. Cele două imobile în cauză sunt în proprietatea primăriei Municipiului Baia Mare și au destinația de locuințe sociale. Potrivit adresei părții reclamate nr. 24473 din 12.10.2011 în cele două imobile în cauză locuiesc în majoritate cetățeni români aparținând minorității rome, respectiv 317, dintre care 158 de adulți și 159 de copii cu vârsta sub 18 ani.

5.15. Din analiza condițiilor de viață, Colegiul constată că suntem în prezența unei comunități, grup vulnerabil, care locuiește în condiții extreme de sărăcie, în mizerie, în locuințe sociale improprii, fără geamuri, fără acces la canalizare și apă curentă. Situația de fapt, de ghetoizare, a acestei comunități este de notorietate în Baia Mare și s-a creat în timp.

5.16. Întrebarea care se pune este dacă, în aceste condiții, construirea unui zid de "împrejmuire" (potrivit expresiei utilizate în autorizația de construire) constituie sau nu o faptă de discriminare sub aspectul art. 2 alin. 5 și art. 15 din **O.G. 137/2000** privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Construirea acestui zid constituie sau nu o formă de hărțuire și de încălcare a demnității umane a cetățenilor români aparținând minorității rome?

5.17. Pentru a răspunde la aceste întrebări, vom proceda la analiza speței din perspectiva dreptului la demnitate umană.

5.18. În filosofia drepturilor omului, demnitatea umană reprezintă atât izvorul cât și scopul final al protecției persoanei. Demnitatea umană constituie una dintre valorile

fundamentale pe care s-au conceput și adoptat convențiile internaționale privind protecția drepturilor omului dar și constituțiile democratice.

5.19. Astfel, la nivel internațional reținem următoarele documente:

- preambulul Declarației Universale a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948 arată că recunoașterea **demnității inerente** tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume;
- potrivit art. 1 al aceluiași document "toate ființele umane se nasc libere și **egale în demnitate și în drepturi**";
- Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, se fundamentează pe principiul potrivit căruia "recunoașterea **demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile**, constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume. De asemenea, în art. 10 alin. (1) din Pact se arată că "orice persoană privată de libertate va fi tratată cu umanitate și cu respectarea demnității inerente persoanei umane";
- Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (2010/C 83/02), încă din Preambul arată că "Uniunea este întemeiată pe valorile **indivizibile și universale ale demnității umane**, libertății, egalității și solidarității; aceasta se întemeiază pe principiile democrației și statului de drept. Uniunea situează persoana în centrul acțiunii sale";
- Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene consacră demnității umane un întreg titlu, astfel Titlul I se numește "Demnitatea" iar art. 1 care se numește "Demnitatea umană" stipulează următoarele: "**demnitatea umană este inviolabilă. Aceasta trebuie respectată și protejată.**"

5.20 Prevederile documentelor internaționale mai sus citate sunt parte a dreptului intern și au prioritate în condițiile prevăzute de art. 20 alin. (1) și alin. (2).

5.21. În Constituția României, **demnitatea umană** constituie o valoare fundamentală. Astfel, art. 1 alin. (3) din Constituție consacră demnitatea omului ca fiind una dintre valorile **supreme garantate** din România care este stat de drept, democratic și social.

5.22. Demnitatea umană este protejată prin legile subsecvente Constituției, inclusiv prin O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

5.23. Din izvoarele de drept mai sus citate reiese, că **demnitatea umană** este un **drept inerent** al omului, **invioabil, inalienabil, indivizibil și universal**, care trebuie **respectat și protejat**.

5.24. În temeiul demnității umane, omul beneficiază de un statut moral și juridic special. Demnitatea umană constituie izvorul drepturilor fundamentale ale omului, este inviolabilă și egal recunoscută fiecărui om.

5.25. Din dreptul la demnitate umană rezultă obligații comparative și necomparative. Obligațiile comparative se referă la interdicția de a trata diferit persoane aflate în situații comparabile, fără o justificare obiectivă. Astfel, se încalcă demnitatea umană a femeilor dacă pentru muncă egală, femeile sunt plătite mai puțin decât bărbații.

5.26. Obligațiile necomparative se referă la faptul că persoana fizică are dreptul la demnitate umană, indiferent de tratamentul aplicat altora. Astfel, din demnitatea umană rezultă interdicția de a aplica rele tratamente, tortura, respectiv protecția reputației sau dreptul la un trai decent, ca un drept minimal al drepturilor sociale.

5.27. Omul are dreptul la demnitate indiferent de însușirile sale, prin simpla realitate că trăiește și că este om. Dreptul la demnitate umană are două funcții:

- în primul rând, exprimă o limită absolută pe care nu o poate depăși statul sau oricare altă autoritate (adică o parte, o sămânță a dreptului care iese din sfera oricărei autorități), respectiv potrivit formulării clasice limita în care omul rămâne o ființă, un subiect și nu devine un instrument sau un obiect. Dreptul la demnitate deosebește fundamental persoana fizică de persoana juridică, care poate fi supusă unor reglementări în totalitatea sa;
- în al doilea rând, a doua funcție a dreptului la demnitate este asigurarea egalității. Din cauza egalității în demnitate, demnitatea tuturor este **inviolabilă în mod egal**, chiar dacă este persoană cu dizabilități sau persoană condamnată pentru crime. Demnitatea umană este împărțită tuturor, oricărui om, independent de nivelul de realizarea a condiției sale umane și a cauzelor care au determinat acest nivel.

5.28. Interdicția discriminării se referă la faptul că, legea trebuie să trateze toate persoanele în mod egal (persoane cu demnitate egală), astfel încât să nu se aducă atingere demnității umane, cu același respect și considerație, iar stabilirea criteriilor pentru acordarea drepturilor și facilităților trebuie realizată luând în considerare în mod egal punctele de vedere personale.

5.29. În acest sens, interdicția discriminării nu se referă la **cantitatea drepturilor și facilităților acordate**, ci la **modalitatea de acordare** a acestora.

5.30. În concluzie, putem să afirmăm că dreptul la demnitate umană este un drept autonom, dar și o cerință procedurală a exercitării oricărui alt drept.

5.31. Având în vedere cele de mai sus, vom proceda la analiza speței, care constituie obiectul prezentei.

5.32. În primul rând, trebuie să ne pronunțăm asupra faptului dacă construirea zidului care delimitează cele două blocuri sociale de aleea pietonală și de artera de circulație auto este **justificată obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare.**

5.33. Partea reclamată invocă ca scop legitim care justifică obiectiv construirea zidului protecția copiilor care locuiesc în blocurile sociale de pe strada Horea din Baia Mare față de traficul care se desfășoară pe artera de circulație auto.

5.34. Colegiul director poate să accepte că protecția copiilor care locuiesc în blocurile sociale de pe strada Horea din Baia Mare față de traficul care se desfășoară pe artera de circulație auto constituie un scop legitim.

5.35. Totuși, constatăm că în atingerea acestui scop legitim nu s-au folosit metode și soluții adecvate și necesare, din următoarele considerente:

- din analiza soluției alese este lesne de observat că zidul delimitează în primul rând curtea celor două blocuri sociale de aleea pietonală și nu de artera de circulație auto;
- partea reclamată avea la dispoziție realizarea unui gard viu la o înălțime rezonabilă;
- partea reclamată avea la dispoziție realizarea unui gard între aleea pietonală și artera de circulație auto, astfel cum a realizat în alte locuri din municipiu;
- partea reclamată avea la dispoziție și alte soluții de a prevenii accidente, cum ar fi: amplasarea de limitatoare de viteză, înființarea a unor treceri pentru pietoni, respectiv amplasarea unui gard despărțitor între aleea pietonală și artera de circulație auto.

5.36. Colegiul constată că partea reclamată a aplicat soluții diferite unor cazuri similare. Astfel, din adresa nr. 152241/06.10.2011 a Inspectoratului de Poliție al Județului Maramureș Serviciu Rutier reiese că cele mai frecvente accidente rutiere în anul 2011, în care sunt implicați pietoni, s-au produs pe b-dul București din mun. Baia Mare, adică artera principală a localității. Totuși, pe această arteră nu s-a construit niciun zid cu înălțimea de 1,80 metri. Pe această arteră principală sunt amplasate garduri din fier forjat la o înălțime de 0,50 – 0,75 metri între aleea pietonală și artera de circulație, deci nu între blocuri și aleea pietonală.

5.37. Această realitate pune la îndoială veridicitatea scopului legitim invocat de partea reclamată în susținerea construirii zidului împrejmuitor.

5.38. Această îndoială este întărită de declarațiile părții reclamante și a opiniilor locuitorilor din municipiul Baia Mare. Partea reclamată a declarat la data de 18 martie 2011 următoarele: *"ceea ce se întâmplă cu comunitatea roma reprezintă rodul permisivității executivului primăriei. **Îi întâlnim pe platformele de gunoi, îi vedem cerșind, afișându-și malformațiile, îi vedem în zonele industriale furând ce se mai poate fura, prin supermarketuri, sustrăgând portofele, prin stațiile de autobuz, cu pungile de aurolac și pe drumurile de la ieșirea din localitate, prostituându-se. Aceasta este imaginea comunității roma, în Baia Mare. (...) Sunt câțiva lideri care exploatează vulnerabilitatea etniei pentru anumite foloase. Românii din Baia Mare nu au nicio obligație de a tolera incapacitatea de adaptare a țăganilor. Oamenii **ăștia** trebuie să învețe să se spele și să muncească! **Nu avem obligația de a le da locuințe sociale, după care unii iau spagă. Sunt rușinea orașului!**"*** (declarația de pe <http://www.ziarmm.ro/deputatul-catalin-chereches-le-cere-tiganilor-sa-invețe-a-folosii-sapunul-inainte-de-a-cere-locuinte-sociale-dupa-care-liderii-lor-iau-spaqa/?replytocom=8001>)

5.39. La 30 iunie 2011, la momentul începerii lucrărilor de construcție a zidului, partea reclamată declara cu privire la situația de la blocurile sociale de pe strada Horea următoarele: *"eu am venit la primăria municipiului Baia Mare să impun ordinea și curățenia în acest oraș, nu să las aceeași debandadă care a fost tolerată în diverse zone ale orașului" iar construcția zidului din punctul de vedere al părții reclamante este o "inițiativă aplaudată de întreaga comunitate". Nu este problema primăriei unde pleacă acești oameni (cei din blocurile sociale ns.) a adăugat partea reclamată. (a se vedea <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-9215801-zidul-baia-mare-protectia-sau-ghetoizarea-tiganilor.htm>).*

5.40. La 22 iulie 2011, după construirea zidului, cu ocazia unui reportaj realizat de o televiziune de știri, romii locatari ai locuințelor sociale au declarat în legătură cu zidul că *"înălțimea acesteia încă e foarte mare, trebuia mai jos, e deja pușcărie curată".* Locuitorii municipiului Baia Mare au arătat în același reportaj că *"doreau un zid puțin mai înalt".* Aceștia au declarat următoarele: *"gardul ăsta e prea mic încă, prea mic, trebuia să-l facă de trei metri. Eu aș vrea mai mare, să nu arunce pietre, noroi" (...)* Pentru noi e foarte bun, dar nu-i rezolvată în totalitate problema. Tot pe stradă vin, tot aruncă mizerie", a adăugat un alt locuitor din oraș (a se vedea înregistrarea pe <http://www.jurnalul.ro/observator/marele-zid-tiganesc-de-la-baia-mare-e-gata-vezi-reactiile-imprejmuitilor-585386.htm>).

5.41. Toate aceste declarații, interviuri, reportaje și alte documentare despre situația comunității de romi din blocurile sociale de pe strada Horea demonstrează că suntem în prezența unui grup vulnerabil care este perceput ca fiind o sursă de pericol pentru cetățenii municipiului Baia Mare. Partea reclamată prin declarațiile mai sus citate etnicizează infracțiunea și se erijează în purtătorul de cuvânt a acelor cetățeni ai municipiului care manifestă o atitudine ostilă, degradantă și umilitoare față de romii care locuiesc în blocurile sociale din strada Horea din municipiul Baia Mare.

5.42. Colegiul constată că scopul real urmărit prin construirea zidului de împrejmuire a blocurilor sociale de pe strada Horea este dorința părții reclamante de a răspunde opiniei și atitudinilor acelor cetățeni din municipiul Baia Mare care percep persoanele de etnie romă din locația respectivă ca fiind o sursă de pericol pentru siguranța lor, respectiv pentru ordinea și liniștea publică. În acest proces există o generalizare, o stereotipizare negativă, potrivit căreia infrafracțiunea are culoare etnică și potrivit căreia o comunitate răspunde pentru faptele unei persoane din rândul ei.

5.43. Față de această situație, Colegiul constată că:

- principalul motiv real al construcției zidului nu este protecția copiilor din blocurile sociale de pe strada Horea din Baia Mare față de accidentele rutiere;
- zidul în cauză nu a soluționat condiția comunității de romi din blocurile sociale de pe strada Horea. Aceștia locuiesc în continuare în condiții inacceptabile, mizere, fără acces la apă și canalizare, deci fără a se asigura standarde foarte minime de viață;
- zidul în cauză nu a îmbunătățit conviețuirea dintre comunitatea romă din blocurile sociale de pe strada Horea și populația majoritară din municipiul Baia Mare. Există în continuare o stereotipizare negativă a unei importante părți a cetățenilor majoritari din Baia Mare față de romii din blocurile sociale de pe strada Horea;
- zidul este un instrument și un subiect care în realitate ascunde problemele reale cu care se confruntă grupul vulnerabil din blocurile sociale de pe strada Horea, respectiv motivul real al relațiilor tensionate dintre majoritatea cetățenilor și minoritatea în cauză;
- zidul este un instrument prin care se încearcă ascunderea condițiilor mizere în care trăiește comunitatea respectivă;
- zidul este un instrument prin care se ascunde incapacitatea autorităților locale și ale statului în general de a gestiona în mod rezonabil și nediscriminatoriu, în acest caz, situația comunității de romi care trăiește în condiții de ghetou;
- construirea unor ziduri pentru a separa comunitățile de romi de majoritate constituie o practică discriminatorie a autorităților locale potrivit Deciziei Comitetului European pentru Drepturi Sociale din 30 iunie 2011 în cauza European Roma Rights Centre Vs. Portugalia (a se vedea http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/Complaints/CC61Merits_en.pdf);
- construirea zidului este expresia unui **act de creare și utilizare de profile etnice și rasiale** (ethnic profiling), în sensul în care partea reclamantă a recurs la adoptarea deciziei de construire a zidului având în vedere mai degrabă apartenența etnică a locatarilor blocurilor sociale de pe strada Horea din Baia Mare, decât comportamentele individuale ale acestor persoane.

5.44. Colegiul director consideră că impunerea unor norme de conviețuire socială locuitorilor din blocurile sociale de pe strada Horea din municipiul Baia Mare este un demers ce urmărește un scop legitim și obiectiv cu condiția să nu se etnicizeze infrafracțiunea și faptele antisociale, iar răspunderea în cazul săvârșirii unor fapte antisociale trebuie să fie personală, nu colectivă, și în conformitate cu legea.

5.45. În privința acordului unor locatari din blocurile sociale de pe strada Horea pentru construcția zidului în cauză, Colegiul director reține că suntem în imposibilitatea de a se invoca renunțarea la dreptul de a nu fi supus discriminării (a se vedea DH și alții vs. Cehia).

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=D.H.%20%7C%20Czech%20%7C%20Republic&sessionid=82793275&skin=hudoc-en>

5.46. În speța de față, partea reclamată nu face dovada existenței unui consimțământ al membrilor comunității vulnerabile pentru construcția zidului. Colegiul nu este satisfăcut de declarațiile unor persoane din grupul vulnerabil.

5.47. Pentru a fi admisibilă, renunțarea la dreptul de a nu fi discriminat trebuie să fie realizată într-o manieră neechivocă, consimțământul să fie dat în deplină cunoștință a faptelor, adică pe baza consimțământului informat și fără constrângere.

5.48. În împrejurările din speță, Colegiul director nu este convins că persoanele de etnie romă, care sunt membrii unui grup vulnerabil și au o educație precară ar fi fost capabile de a pune în balanță toate aspectele situației și consecințele lor, atunci când se exprimă în favoarea construirii zidului. Mai mult, reținem că persoanele de etnie romă, locatari ai blocurilor sociale de pe strada Horea, sunt într-un raport de dependență față de partea reclamată, proprietar al imobilelor în cauză și decident cu privire la alocarea sau nu a locuințelor sociale.

5.49. **Pentru considerentele de mai sus**, acțiunea de a construi un zid de "împrejmuire" la blocurile sociale din strada Horea din municipiul Baia Mare constituie un comportament al părții reclamate care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant și ofensiv față de cetățenii români aparținând minorității de romi, locatari ai blocurilor sociale, grup vulnerabil, potrivit art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

5.50. Sub falsul motiv al protecției copiilor din blocurile sociale de pe strada Horea din municipiul Baia Mare, partea reclamată a recurs la o soluție neadecvată, de construire a unui zid, care a devenit un simbol, o exprimare a hărțuirii, etichetării și marginalizării grupului vulnerabil de romi din locația în cauză.

5.51. De asemenea, fapta constituie și o încălcare a demnității umane a persoanelor din grupul vulnerabil, locatari ai blocurilor sociale din strada Horea din municipiul Baia Mare, potrivit art. 15 teza a doua din O.G. 137/2000 privind prevenirea și constatarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Astfel, fapta de a construi zidul în cauză, constituie un comportament care vizează atingerea demnității umane și crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare și ofensatoare îndreptat împotriva persoanelor aparținând comunității de romi, locatari ai blocurilor sociale de pe strada Horea din municipiul Baia Mare, grup vulnerabil.

5.52. Atât în cazul faptei contravenționale prevăzute de art. 2 alin. (5), cât și cel de la art. 15, **criteriul** de hărțuire, respectiv de încălcare a demnității umane este unul multiplu: apartenența locatarilor din blocurile sociale de pe strada Horea etniei rome și apartenența acestora la o categorie defavorizată. Potrivit art. 2 alin. (6) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, discriminarea săvârșită pe mai multe criterii constituie **discriminare multiplă și circumstanță agravantă la stabilirea răspunderii contravenționale**.

5.53. Partea reclamată a apelat pentru soluționarea unor probleme reale a cetățenilor din Baia Mare la construcția unui zid, în loc să lucreze cu oamenii, dovedind astfel că este mai ușor să construiești un zid, decât să lucrezi cu oamenii. Această soluție are efecte discriminatorii, se constituie în hărțuire și încălcarea demnității umane a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile din blocurile sociale de pe strada Horea din municipiul Baia Mare, respectiv este un instrument de a ascunde probleme reale ale comunității, atât cea majoritară, cât și cea minoritară.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea de voturi ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR

HOTĂRĂȘTE:

1. Ridicarea unui zid despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor) reprezintă hărțuire conform art. 2 alin. 5 și încalcă dreptul la demnitate reglementat de art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată;
2. Sancționarea autorității locale din Baia Mare prin primarul C. C. C. cu amendă contravențională în cuantum de 2000 lei pentru fapta reglementată de art. 2 alin. 5, respectiv cu amendă contravențională în cuantum de 4000 lei pentru fapta prevăzută de art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**, coroborat cu art. 7 din **O.G. 2/2001** privind regimul juridic al contravențiilor;
3. Recomandă demolarea zidului despărțitor și luarea unor măsuri de îmbunătățire a condițiilor de locuire a romilor din strada Horea;
4. Clasarea dosarului;
5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților, Centrului European pentru Drepturile Romilor (European Roma Rights Centre), Fundației Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS, Inspectoratului de Poliție al Județului Maramureș și Direcției Generale a Finanțelor Publice a județului Maramureș, pentru plata amenzii.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: C. C. C., primarul municipiului Baia Mare va plăti amenda de 6000 RON la Direcția Generală a Finanțelor Publice a județului Maramureș și va depune dovada plății amenzii la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în cel mult 15 zile de la momentul în care hotărârea emisă constituie de drept titlu executoriu.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

CAZACU IOANA LIANA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

NIȚĂ DRAGOȘ TIBERIU – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

Data redactării: 25.11.2011

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, în fața instanței de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

